

GP

Gemenskap & påverkan

NUMMER 3 SEPTEMBER 2020
MEDLEMTIDNING FÖR FDUV OCH DUV-FÖRENINGAR

TEMA: NATUREN

Ida trivs numera
på hästryggen

Sidan 4

Arbete bland djur
och natur

Sidan 8

Från föräldrakretsar till
mänskliga rättigheter

Sidan 12

Sommarverksamhet
i naturen

Sidan 20

Innehåll

3 Ledare: Tänk om, tänk framåt

4 Ridningen ger Ida nya färdigheter

Ida Sundelin trivs i naturen. Hennes nya hobby bland hästar har utvecklat och stärkt många färdigheter som är viktiga ingredienser för ett fullgott vuxenliv.

8 Arbete bland djur och natur

Inom Soite kan personer med intellektuell funktionsnedsättning välja att delta i arbetsverksamhet på ett stall eller en fårfarm inom ramen för Green care-verksamhet. Även inom Kårkulla har man goda erfarenheter av naturbaserade metoder.

12 Lärum tipsar: Anpassat material om naturen och hur vi ska värna om den

13 Lagstiftning: Förslaget till vårdreform kan innebära fler alternativ

14 Från föräldrakretsar till människorättsorganisation

Förr skulle samhället skyddas från personer med intellektuell funktionsnedsättning. I dag finns ett servicesystem som den tidens familjer bara kunde drömma om. Den här utvecklingen finns nu dokumenterad i en bok om FDUV:s historia.

18 Arbetsbok som stöd för självbestämmande

18 Biträdande JO: Specialcyklar kan vara medicinsk rehabilitering

19 Arbetsgrupp utreder psykiatriska tjänster

20 Kurser och evenemang

22 LÄTTLÄST

22 Sommarverksamhet i naturen

26 Kort om FDUV:s historia

27 Tack till alla aktiva motionärer

28 FÖRENINGSFÖRSLAG

Tänk om, tänk framåt

Gemenskap & påverkan (GP) är FDUV:s tidning som berättar om intressanta företeelser och senaste nytt inom funktionshinderområdet, särskilt sådant som berör svenskspråkiga personer med intellektuell funktionsnedsättning. Tidningen skickas till alla DUV-medlemmar och utkommer fyra gånger per år.

**Nästa nummer utkommer vecka 47.
Skicka material senast 28.10.2020.**

Respons och material:

gp@fduv.fi eller per post till
Tidningen Gemenskap & påverkan
FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors

Ansvarig utgivare:

Lisbeth Hemgård

Redaktionssekreterare:

Matilda Hemnell

Redaktionsråd:

Matilda Hemnell
Malin Sandström
Susanne Tuure
Maria Österlund

Layout och ombrytning:

Linnéa Sjöholm

Pärmbild:

Ida Sundelin, Sinikka Terenius-Heikkilä
och hästen Pai. Foto: Ann-Britt Pada

Adressändringar

och prenumerationer:

lotta.vaskola-aminne@fduv.fi
040 162 72 02
Priset för en årsprenumeration är 40 €.

Upplaga: 2 600

Tryckeri: Forsberg,
Jakobstad 2020

Då jag skrev ledaren till GP i början av året trodde jag att 2020 skulle bli ett lugnt och stabilt år. Tänk så fel jag hade! Nu kan vi se tillbaka på en annorlunda tid då vi inte kunnat träffas som vi brukar. Vi har fått lära oss att hålla avstånd, arbeta på distans, eller rentav hålla oss isolerade från dem som betyder mest för oss. Det har inte varit lätt.

Jag tror många blev besvikna över att inte få träffas på sommarläger, precis som jag blev besviken över att inte kunna åka på en efterlängtnad resa till Uganda. Då jag kom över besvikelsen, insåg jag att det trots allt var bäst att inte åka. På det sättet kunde vi alla vara

tryggare och min familj slapp oro sig. Dessutom fick jag bättre tid för att lägga om arbetet till distansverkligheten.

När vi blir hindrade att göra det vi vill, gäller det att inte tänka att allt är hopplöst, utan att försöka se vad vi kan göra i stället, som att ordna smågruppsverksamhet i stället för vanliga sommarläger. Många finländare har i sommar upptäckt fina ställen i sin närmiljö och tillbringat mer tid i naturen. Det är bra saker, som vi gärna kan fortsätta med nu under hösten också.

Jag träffade nyligen näringsminister **Mika Lintilä** som sa att inte ens regeringen riktigt vet hur coronasituationen kommer att bli under hösten. Han beskrev det som att vi jobbar i dimma, men ändå måste planera för en hållbar framtid.

Även om det är jobbigt att inte veta säkert hur det blir med det vi i FDUV vill göra under hösten, är det viktigt att fortsätta tänka framåt på vilken typ av verksamhet vi vill ordna och hurudana människor vi vill vara. Bara vi vet vart vi är på väg, klarar vi av att vänta, även om det skulle ta tid innan vi kan göra saker tillsammans. Jag ser fram emot att träffa många av er på kongress. Till dess: Bry er om varandra, håll avståndet och njut av naturen!

Mikaela Björklund, ordförande

Foto: Sofia Jernström

Ridningen ger Ida nya färdigheter

Ida Sundelin trivs i naturen och har sedan ett år tillbaka haft ridning som hobby. Den nya hobbyn har inte bara botat hennes svåra djurfobi, den har dessutom utvecklat och stärkt många färdigheter som är viktiga ingredienser för ett fullgott vuxenliv.

Ida sköter många av uppgifterna på stallet självständigt.

”

Största vinsten är den psykiska biten, att hon har kommit över rädslan.

– Hon simmar som en delfin och sitter på hästryggen som självaste Mannerheim.

Det säger **Kalle Sundelin** för att åskådliggöra att hans 30-åriga dotter **Ida Sundelin** är bra på allt som har med fysisk aktivitet och balans att göra.

Hon lärde sig simma som fyraåring och är en hejare på slalom – hon räds inte ens de svarta backarna! Dessutom cyklar hon mycket, både i sin näromgivning och till jobbet på arbetscentralen. En tid sportade hon rentav med att cykla omkring utan att hålla i styrstången.

Så även om ridning är bra träning är det andra än de rent fysiska fördelarna som är viktiga för Ida. Förutom Downs syndrom har Ida autism och selektiv mutism.

– Största vinsten är den psykiska biten, att hon har kommit över rädslan, säger Kalle.

När Ida var liten hoppade en stor hund på henne. Det ledde inte bara till en rädsla för hundar utan till en allmän djurfobi.

Därför är det inget mindre än fantastiskt att hon nu stolt kan visa hur man får en häst att backa, hur man kan flytta på den genom att trycka bestämt med båda händerna mot dess sida eller hur man ska hålla handen då man matar den.

Ida berättar att hästarna var lite skrämmande i början, då hon för ett år sedan började rida på stallet Hubertus i Vasa. Det var främst hästarnas huvud – särskilt ögonen – och fötterna som hon var rädd för. Men numera kan hon modigt och med bestämda rörelser visa att det är hon som är ledaren. Minst en gång i veckan besöker hon stallet. Under coronavåren red hon i regel två gånger i veckan.

Från försiktig och blyg till modig och beslutsam

En viktig person när det kommer till Idas hästhobby är **Sinikka Terenius-Heikkilä**. Hon är Idas moster, psykolog och en van ryttare. Det är hon och ridskolans ägare **Milla Routamaa** som tillsammans jobbat med Ida och Pai, den snälla och känsliga ponnyn som Ida rider på.

– Pai och Ida är faktiskt likadana till sitt lynne. Båda är försiktiga och blyga, men inombords starka, säger Sinikka.

När hon ska berätta vilka alla färdigheter hästhobbyn utvecklat hos Ida blir listan lång. På stallet träffar Ida många människor vilket gör att hon utvecklas socialt. Hästar gör inte alltid som man vill så tillsammans med dem får man träna beslutsamhet. Hon får också träna koncentration, mod, självbestämmande och att följa komplicerade anvisningar med flera steg. På hästryggen tränar Ida även balans och kroppshållning.

Ida har tidigare haft svårt att uttrycka sin vilja och åsikt, men det har hon blivit klart bättre på sedan hon började rida. Det syns också i vardagen utanför stallet, intygar Kalle. Ida har också blivit bättre på att visa känslor.

– Det är fint att se hur hon som själv inte tycker om beröring smeker och talar till Pai, säger Sinikka.

Dessutom tycker Ida det är roligt att rida! Hon skrattar ofta och njuter av att få lyckas.

Sinikka förklarar att det är viktigt att ha rätt nivå, att lyssna in vad Ida vill och klarar av och att ständigt hitta nya utmaningar. Just nu övar de på att Ida ska våga ge morot till Pai från sin egen hand. Stegvis har de kommit till det här skedet där det inte är Sinikka som ger morotsbitarna Ida har med sig till Pai, och att de inte heller ger dem tillsammans. Kanske hon den här gången kan ge moroten helt själv?

Mer än bara ridning

Kalle understryker att hobbyn handlar om mycket mer än om att bara rida. Skötseln av Pai är lika viktig.

När Ida kommer till stallet börjar hon med att ge hö till Pai, sedan ska ponny ryktas – i början stod Ida på en meters avstånd, nu står hon med näsan fast i ponny – och hovarna putsas. Benskydden ska på, liksom sadeln och betslet. Sedan är det dags att hoppa på hästryggen och väl där ser man hur hon slappnar av.

– Hon har haft en bra hållning från början, säger Kalle.

Många av sysslorna på stallet sköter Ida numera självständigt och att stöda Ida till ett mer självständigt liv är en av poängerna med hobbyn.

– Ida bestämmer själv om vi far till stallet eller inte. Hon får välja vad de ska göra, om de ska rida ute eller inne i manegen eller i skogen.

Ida kan inte riktigt säga om hon gillar mer att rida ute eller inomhus. På frågan svarar hon ”både och”.

Att hästhobbyn utförs i fin miljö mitt i naturen är ändå av betydelse.

– Ida trivs i naturen. Alla hennes hobbyer är sådana som man gör utomhus, så en stor orsak till att det funkat med ridningen är att hon på stallet är så mycket ute, säger Kalle.

Tillsammans har Kalle och Ida också byggt fyra fågelholkar som hängts upp på stallområdet. På mindre än ett dygn hade en fågel flyttat in i en av holkarna.

Skippa grupptänk – se individen!

Familjen Sundelin bekostar Idas hästhobby själv. De har ansökt om ridterapi som rehabilitering, men fått avslag. Det här är något som upprör Sinikka.

– Vi talar om livslångt lärande, varför talar vi inte också om livslångt upprätthållande av funktionsförmåga?

Enligt henne erbjuds personer med intellektuell funktionsnedsättning efter avslutad grundskola ingen rehabilitering utöver sådan som syftar till att stöda den fysiska funktionsförmågan. Däremot kan ridterapi nog beviljas personer med psykisk ohälsa eller rusmedelsproblematik.

Det som grämer henne alldeles särskilt är att man inte ser till individuella behov utan erbjuder grupplösningar. Det bottnar i stereotyper kring att till exempel alla med Downs syndrom är likadana: utåtriktade och kramgoa. Men Ida är inte sådan. På grund av sin sinnesöverkänslighet ogillar hon beröring och ljud.

– Ida är glad och lycklig, men hon trivs inte i grupp, säger Kalle.

Sinikka vädjar till beslutsfattare och serviceproducenter.

– Man får inte glömma de vuxna med intellektuell funktionsnedsättning. ”Aina voi oppia”, man kan alltid lära sig, också i vuxen ålder och även om man har en intellektuell funktionsnedsättning.

Övning ger färdighet. Stegvis har Ida fått öva på att mata morötter till Pai helt själv.

”

En stor orsak till att det funkat med ridningen är att hon på stallet är så mycket ute i naturen.

Ridningen är bara en del av Idas häst-hobby. Att sköta om Pai är lika viktigt.

Arbete bland djur och natur

Inom Soite kan personer med intellektuell funktionsnedsättning välja att delta i arbetsverksamhet på ett stall eller en fårfarm inom ramen för Green care-verksamhet. Även inom Kårkulla har man goda erfarenheter av naturbaserade metoder.

”

Fördelarna märks i synnerhet här i stadsmiljön. Många bor i höghus och har inte en naturlig kontakt till naturen i övrigt.

Naturen har en välgörande effekt. Det är vetenskapligt bevisat många gånger om. Att vistas bland djur och natur sänker vår stressnivå, påverkar vårt humör och förbättrar även på andra sätt vårt fysiska, psykiska och sociala välbefinnande. Förändringarna kan vara rent fysiologiska: När vi smeker ett djur utsöndras välbehagshormoner och personer med uppmärksamhetsproblematik kan få lättare att koncentrera sig efter att ha vistats i naturen.

Alla dessa fakta om naturens positiva inverkan ligger som grund för Green care, berättar **Maarit Aho**, projektsekreterare på föreningen Green Care Finland. Föreningen främjar utvecklingen av Green care-verksamhet och sprider goda exempel.

Green Care är till naturen kopplad verksamhet som upprätthåller och befrämjar välmående och livskvalitet. Den grundar sig på olika naturbaserade metoder som rid- eller trädgårdsterapi och kan utföras i olika slags miljöer: i skogen, i trädgården eller till exempel på en lantgård.

Green care som alternativ

Inom Mellersta Österbottens social- och hälsovårdskommun Soite pågår ett Green care-projekt som ett led i utvecklandet av arbetsverksamheten för personer med intellektuell funktionsnedsättning. För att stärka självbestämmandet har man funderat på alternativa verksamhetsformer.

- De som deltar i arbetsverksamhet ska själva kunna påverka innehållet i arbetsdagen, berättar **Pirkko Kola**, projektarbetare för Soites Green care-projekt *Kehitysvammaiset osallisina Green care -palveluiden kehittämisessä osaksi päivä- ja työtoimintaa* (ungefär Utvecklandet av Green care-tjänster till en del av dag- och arbetsverksamheten tillsammans med personer med intellektuell funktionsnedsättning). Projektet är ett samarbete med yrkeshögskolan Centira och Karleby universitetscenter.

I och med projektet har hittills 32 personer valt att göra sin arbetsverksamhet på lantgårdar. Två stall och en fårfarm är med som serviceproducenter. Här får deltagarna mata och sköta djur eller göra trädgårds- och skogsarbete. En viktig del av Green care-arbetsverksamheten är också att bara få njuta av naturen och djuren. Verksamheten kan även vara ett sätt att stöda personen att bli mer social eller aktiv. Att få övervinna sig själv och känna att man lyckas stärker självförtroendet.

Pirkko Kola berättar att arbetsuppgifterna och arbetsdagarnas längd skräddarsys enligt individens förmåga och intresse. Många började med att vara på lantgården bara några dagar i veckan, men har sedan valt att arbeta bland djur och natur alla arbetsdagar, och inte alls vid arbetscentralen.

- Kunderna har verkligen ivrigt kommit med i verksamheten.

Bra för kropp och knopp

Projektet är snart slut, men Green care är redan en integrerad del av Soites arbetsverksamhet. Deltagarna har uppskattat att arbetsuppgifterna är meningsfulla och "riktiga". Många trivs bland djuren. Flera har uppgett att deras fysiska kondition och balans har blivit bättre. Många säger också att de sover bättre tack vare att de arbetar utomhus. Dessutom har deltagarna blivit modigare och fått en bättre självkänsla.

- Fördelarna märks i synnerhet här i stads-miljön. Många bor i höghus och har inte en naturlig kontakt till naturen i övrigt, säger Pirkko Kola.

”

Det är givande för våra hyresgäster att vara delaktiga i skötseln av djuren och kunna plocka in ägg som våra hönor har värpt.

Responser från serviceproducenterna, alltså lantgårdarna, har också varit goda.

- Till en början fanns det en del förutfattade meningar om hur det är att jobba med specialgrupper, men sedan har de varit positivt överraskade över hur bra det fungerat.

På Green care Finland berättar Maarit Aho att intresset för naturassisterad arbetsverksamhet ökar. För att verksamhetsformen ska få ett ännu större fotfäste, är det viktigt med positiva exempel som det från Soite.

- Även om arbetsverksamhet som ordnas på det här sättet kan vara lite dyrare, medför det inbesparingar på sikt tack vare de positiva effekterna på deltagarnas välmående.

Naturbaserad verksamhet inom Kårkulla

Inom Kårkulla samkommun har man ingen renodlad Green care-verksamhet men på vissa enheter fyller djur och natur en central funktion. I till exempel Utterbäck i östra Nyland har man ett stall.

- På sommaren har vi utöver hästarna får och höns. Det är givande för våra hyresgäster att vara delaktiga i skötseln av djuren och kunna plocka in ägg som våra hönor har värpt. Katten Lolana bor på vårt seniorhus Villa Nan och gillar att umgås med hyresgästerna, berättar **Kerstin Hellroos**, enhetschef på Utterbäck serviceenhet.

Här vistas de mycket ute i naturen, plockar bär och svamp och sköter om sitt växthus.

- Olika ansvarsuppgifter ger glädje och gör vardagen meningsfull.

Förutom att de som bor på Utterbäck har glädje av djuren och den omkringliggande naturen, så kommer många från Borgå till stallet för att sköta om hästarna som en del av arbetsverksamheten.

Johanna Niklander har arbetat som handledare på stallet sedan hösten 2002. Hon berättar att det inte är helt lätt att hitta hästar som passar för den här typen av verksamhet, men att den shetlandspöny och den finnhäst de nu har är ”suveräna”.

- De är lugna och tålmodiga och älskar sitt jobb. Arbetsuppgifterna på stallet varierar från person till person, men det kan till exempel vara fråga om att bära vattenämbar eller att städa hagen.

- Alla uppgifter är viktiga, och det ger så otroligt mycket för deras självkänsla.

Även Johanna Niklander vittnar om att arbetet bland djuren har en välgörande effekt.

- Det är väldigt avslappnande för många, man riktigt märker hur lugna de blir av att vara här. Det gäller inte bara kontakten till hästen utan hela naturen. Många säger att de tycker att det är skönt när det är så lugnt, att de kan nolla tankarna här.

Också de som är väldigt oroliga när de kommer hit, blir lugna efter en tid.

- Det är som om man skulle trycka på en off-knapp.

Förutom naturen och djuren gör det fysiska arbetet gott. Johanna Niklander lyfter dessutom fram den sociala delen.

- Många klarar inte av att vara i större grupper, men den här lilla sammansvetsade gruppen passar dem bra.

Den naturbaserade verksamheten har helt enkelt väldigt många fördelar, slår hon fast.

”

Det är väldigt avslappnande för många, man riktigt märker hur lugna de blir av att vara här.

Text: Matilda Hemnell

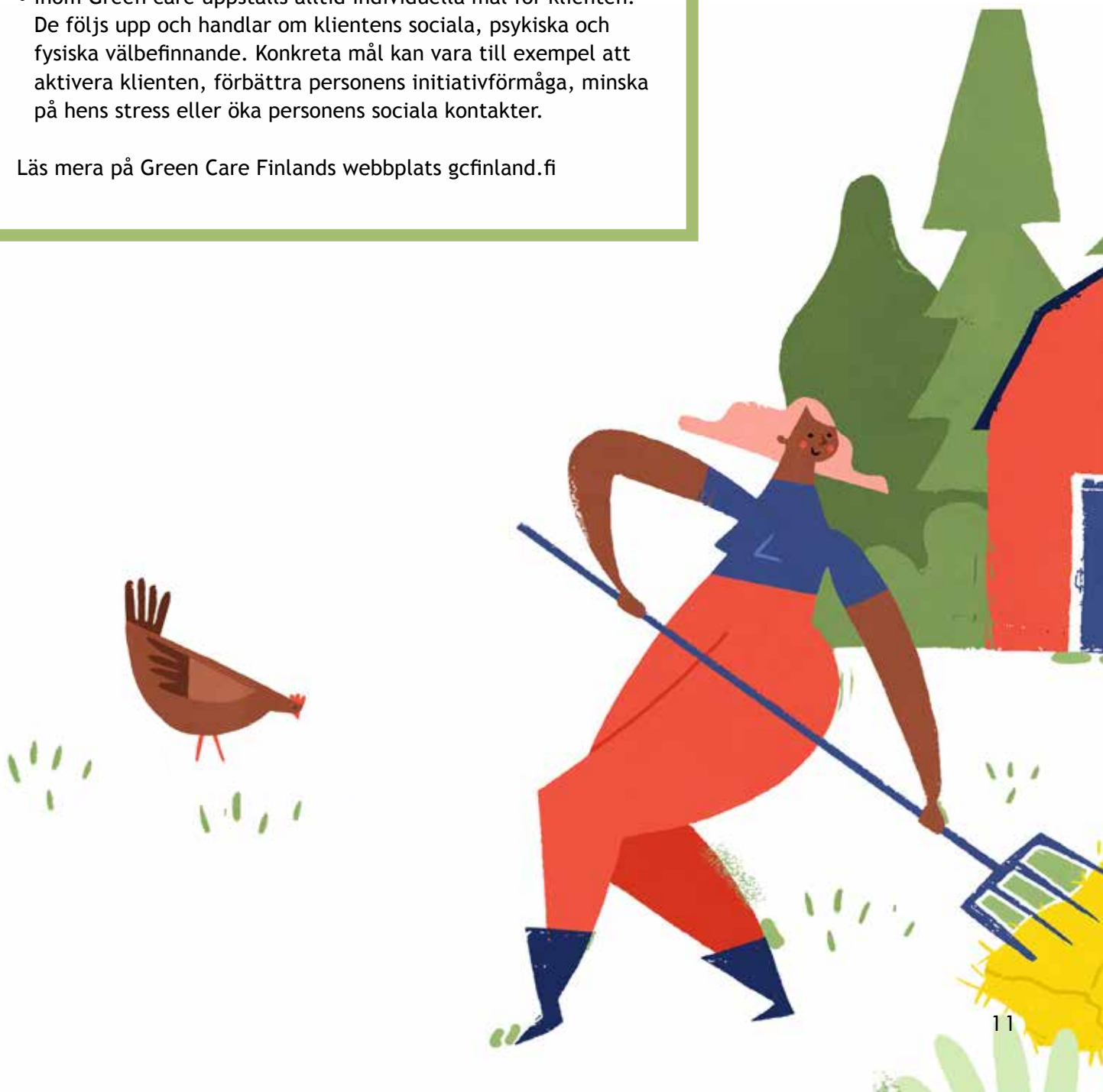
Illustration: Albert Pinilla

Vad är green care?

- Green care är till naturen kopplad verksamhet som upprätthåller och befrämjar välmående och livskvalitet hos människan.
- Green care indelas i grön kraft och grön omsorg.
- Grön kraft handlar om tjänster inom arbetsvälbefinnande och andra tjänster inom välmående kopplade till hobbyer, fostran och rekreation. Tjänsteproducenten behöver inte ha utbildning inom social- och hälsovård.
- Grön omsorg handlar om tjänster inom omsorg och rehabilitering. Tjänsteproducenten måste ha utbildning inom social- och hälsovård eller ha ett nära samarbete med utbildade aktörer inom branschen.
- Grön omsorg kan till exempel handla om arbetsverksamhet för personer med intellektuell funktionsnedsättning.
- Inom Green care uppställs alltid individuella mål för klienten. De följs upp och handlar om klientens sociala, psykiska och fysiska välbefinnande. Konkreta mål kan vara till exempel att aktivera klienten, förbättra personens initiativförmåga, minska på hans stress eller öka personens sociala kontakter.

Läs mera på Green Care Finlands webbplats gcf Finland.fi

Anpassat material om naturen och hur vi ska värna om den

Det är både roligt och avkopplande att röra sig i naturen. Dessutom måste vi alla ta hand om naturen och göra vad vi kan för att bromsa klimatförändringen. Lärum tipsar om anpassat material kring dessa teman.

Intresset för friluftsliv har ökat på grund av den rådande coronakrisen. Många har tagit sin tillflykt till naturen när de inte kunnat delta i hobbyer, gå på restaurang eller handla i butiker på samma sätt som tidigare. Sensommaren och hösten är också en tid då många människor gärna rör sig i naturen och plockar bär och svamp.

Material om naturen

Tack vare allemansrätten kan var och en i Finland röra sig fritt i naturen för att till exempel vandra och plocka bär. På webbplatsen Lattlast.fi hittar du lättläst information om allemansrätten och vad den innebär. Där kan du också läsa om fåglar och myrmark i den finländska naturen.

I det digitala läromedlet *Solklart Omgivningslära: Naturen omkring oss* kan du läsa om olika djur och växter i den finländska naturen, om lövskog och barrskog, myren och livet i och vid vattendrag. Materialet finns gratis tillgängligt i Lärums digitala materialbank på larum.fi.

Material om klimatförändringen

Det är också viktigt att ta hand om naturen och göra vad vi kan för att bromsa klimatförändringen. I det digitala läromedlet *Solklart Omgivningslära: En hållbar framtid* kan du läsa om hållbar utveckling och vad du kan göra som är bra för naturen, till exempel sortera dina sopor och köpa dina kläder på loppis. På webbplatsen Lattlast.fi hittar du också lättläst information om sopsortering.

Det finns också många lättlästa faktaböcker om naturen, nedskräpning och klimatförändringen i Lärums utbud, till exempel böckerna *Fakta om plast i havet*, *Fakta om klimatförändringen* och *Fakta om Greta Thunberg*.

Lärum producerar för tillfället ett nytt material om klimatförändringen i form av begreppskort. Materialet kommer att publiceras år 2021. Håll utkik på vår webbshop på shop.larum.fi eller beställ vårt nyhetsbrev på larum.fi/nyhetsbrev.

Lättlästa faktaböcker om klimatförändringen.

Foto: Carina Frondén.

Nedan: i det digitala läromedlet *Solklart Omgivningslära: Naturen omkring oss* finns information och uppgifter om den finländska naturen. På bilden ser du läromedlets första del av totalt 14 delar. Foto: Skärmdump.

Text: Carina Frondén

Direktlänkar till material om naturen:
lattlast.fi/natur
larum.fi/naturenomkringoss
larum.fi/enhallbarframtid

Förslaget till vårdreform kan innebära fler alternativ

Frågorna är fortfarande många, men FDUV förhåller sig försiktigt positivt till det nya förslaget till vårdreform. I bästa fall kan det innebära fler alternativ och att också de som i dag blir utan tjänster får stöd i framtiden.

Regeringen Marins förslag på en reform av social- och hälsovårdstjänsterna och räddningsväsendet är på remissrunda fram till den 25 september. Målet är att reformen ska träda i kraft i januari 2023.

Enligt förslaget ska 21 vårdlandskap och Helsingfors stad ansvara för social- och hälsovården och räddningsväsendet. Dessutom kommer Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt HNS att ha ett visst ansvar för att ordna hälso- och sjukvård.

Reformens främsta mål är att minska skillnaderna i välfärd och hälsa, trygga likvärdiga och högklassiga social- och hälsovårdstjänster samt att dämpa kostnadsökningen.

Ansvar för svensk funktionshinderservice delas mellan landskap

Enligt lagförslaget ska den verksamhet som Kårkulla samkommun bedriver i dag delas på de kommande tvåspråkiga landskapen. Svenskspråkiga tjänster ska tryggas genom samarbetsavtal mellan landskapen. Hur samarbetsavtalen ska utformas och hur de nya strukturerna de facto påverkar tjänsterna för personer med intellektuell funktionsnedsättning är centrala frågor.

Vem som organiserar svenskspråkig service för vår målgrupp i framtiden är alltså ännu öppet. Oberoende hur det blir kommer de boendeheter och den dagverksamhet som Kårkulla samkommun upprätthåller i dag inte att försvinna. Vårdreformen handlar om vem som kommer att ha ansvar för att utveckla och organisera verksamheten i framtiden, dels bastjänsterna, dels experttjänsterna.

Med bastjänster avser vi här främst boende- och dagverksamhet. Därtill skulle rådgivningstjänsterna införlivas i vårdlandskapen, om det är ändamålsenligt. FDUV anser att bastjänsterna ska organiseras i närsamhället och i samverkan med annan service som erbjuds där personerna bor. Detta för att möjliggöra fler individuella lösningar och för att stärka delaktigheten. Personer med intellektuell funktionsnedsättning ska vara en naturlig del av närsamhället.

Enligt förslaget ska Kårkulla samkommuns experttjänster (*Expert- och utvecklingscentret*) införlivas i landskapet Egentliga Finland. De tvåspråkiga landskapen kan i fram-

tiden avtala om att anlita experttjänsterna från Egentliga Finlands landskap. Om inga svenskspråkiga bastjänster finns att tillgå i ett tvåspråkigt landskap kan landskapet också avtala om svenskspråkiga bastjänster med olika serviceproducenter, till exempel Kårkulla.

Kårkulla samkommun har dock framhållit att de för att kunna stödja boende- och dagenheterna med expertishjälp behöver ansvara också för bastjänsterna. Enligt Kårkulla finns det i annat fall en risk att specialkunnande försvinner från enheterna.

FDUV kommer i sitt utlåtande att poängtera vårdreformens grundidé: att service i framtiden ska erbjudas enligt en luckas princip och att bastjänsterna ska erbjudas i närsamhället. Vidare lyfter vi fram vikten av att trygga tillgången av svenskspråkiga tjänster, samtidigt som vi påpekar att svenskspråkiga har samma rätt till tjänster i närsamhället och olika alternativ som alla andra. Det är också viktigt att de som i dag faller mellan stolarna får stöd då tjänsterna utvecklas.

Lisbeth Hemgård, verksamhetsledare
Foto: Sofia Jernström

Från föräldrakretsar till människorättsorganisation

Förr ansåg man att samhället behöver skyddas från personer med intellektuell funktionsnedsättning. I dag är människosynen en helt annan och det finns ett servicesystem som den tidens familjer bara kunde drömma om. Den här utvecklingen finns nu dokumenterad i en bok om FDUV:s och DUV-rörelsens historia.

Solen står högt på himlen när vi träffar FDUV:s tidigare verksamhetsledare **Mikael Lindholm** vid daghemmet Tallbo i Helsingfors. Han har skrivit boken *FDUV – 60 år för demokrati, utveckling och humana värderingar*. Han förklarar varför det är lämpligt att träffas just utanför denna charmiga om än med dagens ögon sett inte så tillgängliga villa.

Från slutet av 60-talet och in på 80-talet verkade ett daghem för personer med intellektuell funktionsnedsättning i byggnaden. Liknande daghem fanns också på andra håll i Svenskfinland. Det banbrytande med daghemmen var att de var den första serviceformen för målgruppen utanför institutionerna.

– De innebar en möjlighet till lite normalt liv, inte bara för personer med intellektuell funktionsnedsättning utan för hela familjen.

Före detta hade familjerna alternativen att lämna sitt barn på institution, i praktiken Kårkulla vårdhem i Pargas, eller att hålla barnet hemma. Det senare alternativet innebar att någondera föräldern, i regel mamman, i stort sett måste ge upp sitt liv.

Det var också nydanande att det var föräldrarna själva som genom den då riksomfattande föreningen DUV startade daghemmen.

– DUV tog egentligen initiativ till alla svenskspråkiga daghem för målgruppen.

Det var något helt nytt att de som själva berörs kunde ta initiativ och visa på alternativ. Ännu i dag är många föräldrar aktiva, ser luckor i servicesystemet och påtalar brister. Och bra så!

Ett hot mot befolkningen

Men låt oss backa till tiden då DUV-rörelsens historia fick sin början.

Efter kriget var det flera personer, däribland fil.dr. **Sigfrid Törnqvist**, som ansåg att man borde göra något för de här familjerna. Många av de aktiva drevs av ett socialt samvete med religiösa förtecken. Resultatet blev att Samariterstiftelsen grundades 1954 och Sigfrid Törnqvist blev stiftelsens första ordförande.

”

Daghemmen innebar en
möjlighet till lite normalt liv,
inte bara för personer med
intellektuell funktionsnedsättning
utan för hela familjen.

Mikael Lindholm verkade länge som FDUV:s verksamhetsledare
och har skrivit boken om FDUV:s och DUV-rörelsens historia.

På den här tiden visste man i samhället väldigt lite om dessa familjer, barnen var undangömda och det fanns egentligen ingen service till dem. Hela frågan var belagd med tabu. I den mån man talade om personer med intellektuell funktionsnedsättning ansåg många att samhället måste skyddas från dem. Rashygieniska tankar med krav på tvångssterilisering fanns till och med bland en del aktiva inom Samariterstiftelsen.

– Personer med intellektuell funktionsnedsättning uppfattades som ett hot mot hela befolkningen.

Man såg också att familjerna var väldigt pressade och då drog somliga slutsatsen att tvångssteriliseringar skulle hjälpa, en del hävdade till och med att det var i enlighet med FN:s deklaration om mänskliga rättigheter.

Institutioner för att underlätta för familjerna

Men de rashygieniska tankarna fick lyckligtvis inte fotfäste inom Samariterstiftelsen. I stället var det de för tiden moderna uppfattningarna om pedagogikens och den sociala miljöns betydelse som fick gehör. Man fick kontakt med många familjer och grundade Barnens By som bedrev något som i dag skulle klassas som arbetsverksamhet för främst vuxna.

Tanken var att man skulle underlätta för familjerna genom att ta hand om personer med intellektuell funktionsnedsättning på institutioner. Till en början var verksamheten vid Barnens By progressiv för sin tid, men utvecklades inte och lades ned.

– Så småningom blev det som ett museum över hur man hade det på 50-talet.

Dessutom grundades Kårkulla 1960.

– Kårkulla vårdanstalt placerades i Pargas men skulle finnas till för hela Svenskfinland. Man tänkte att placeringen inte hade så stor betydelse, alla skulle ändå vara på institution.

Inom Samariterstiftelsen funderade man nu på sin roll. Fanns det alls behov av stiftelsen längre?

– Men vissa ansåg att alla problem inte löstes i och med Kårkulla vårdanstalt.

Stiftelsens fick därför ännu fortsätta, men ändrade inriktning. Man grundade den riksomfattande föreningen De Utvecklingsstördas Väl, DUV rf.

Föräldrarna engagerar sig

Mari-Ann Stormbom-Humalisto blev DUV-föreningens första anställda. Hon reste runt i Svenskfinland, pratade med föräldrar och tog initiativ till föräldrakretsar, alltså grupper för föräldrar till barn med funktionsnedsättning. På den tiden talade man inte om kamratstöd, men det var det i allra högsta grad, och det var också här föräldraengagemanget tog vid och resulterade bland annat i de ovannämnda daghemmen.

Mari-Ann Stormbom-Humalisto hade också aktiv kontakt med Sverige och fick ideologiska influenser därifrån. Det nya tänkesättet gick under begreppet ”normaliseringsprincipen”. Principen, så som **Bengt Nirje** på FUB i Sverige formulerat den, handlar om att miljön kring personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga ska vara så normal som möjligt.

Förbundet bildas

År 1969 fick Samariterstiftelsen en ny verksamhetsledare, Mikael Lindholm. Det var egentligen en slump, eller rentav ett missförstånd, som gjorde att han sökte jobbet.

– Men det tog inte länge förrän jag blev verkligt intresserad av området.

Under sin tid som verksamhetsledare kom DUV-föreningen att upplösas. I stället bildade man lokala DUV-föreningar som sedan 1971 tillsammans grundade Förbundet De Utvecklingsstördas Väl, FDUV. Mikael blev förbundets verksamhetsledare 1975 och var det ända fram till 2006.

Varför finns FDUV?

– Många inom kommunala sektorn har särskilt före kommunernas ekonomiska kris ställt samma fråga. Varför finns FDUV nu då det finns så mycket service till målgruppen? Men utvecklingen har visat att det behövs en organisation som bevakar och lyfter fram medborgerliga och mänskliga rättigheter.

Har FDUV utvecklat samhället, synen på och stödet till personer med intellektuell funktionsnedsättning eller har FDUV utvecklats i takt med samhället?

– Det har gått åt båda hållen. Klart att en organisation måste förändra sig med samhället, men jag tror nog att FDUV haft en rätt stor inverkan på samhället vad gäller integrering och avinstitutionalisering.

Den stora övergripande och genom historien aktuella frågan för DUV-rörelsen är den om samhällsintegrering.

– Den handlar bildligt, och i en del fall till och med bokstavligen, om liv och död för den här målgruppen.

Den gäller bland annat var och hur de ska bo, deras position på arbetsmarknaden, inkomster och inte minst var och hur de ska gå i skola.

Steg för Steg grundande en milstolpe

Som en av de viktiga upplevelserna i sitt yrkesverksamma liv nämner Mikael grundandet av Steg för Steg 1996. Under 80-talet aktualiserades frågan om medbestämmande och nu blev det dags för en egen förening för personer med intellektuell funktionsnedsättning att se dagens ljus.

Steg för Stegarna gav Mikael Lindholm nya insikter.

– Jag märkte att vi inte alls behöver berätta åt personer med intellektuell funktionsnedsättning vad de ska säga, de kunde bra föra sin egen talan.

DUV startade många daghem för barn med intellektuell funktionsnedsättning, ett av dem fanns här i Tallbo i den natursköna miljön i Mejlans i Helsingfors.

Text: Matilda Hemnell
Foto: Sofia Jernström

Fotonot: Boken *FDUV – 60 år för demokrati, utveckling och humana värderingar* finns att ladda ner gratis på fduv.fi/historia

Att synas är att finnas. Enligt Mikael Lindholm är frågan om samhällintegrering helt central för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Arbetsbok som stöd för självbestämmande

FDUV har översatt arbetsboken *Oman elämän ohjaksissa - Tietoa ja tehtäviä itsemääräämisoikeudesta erityistä tukea tarvitseville ihmisille* till svenska.

Arbetsboken är riktad till personer med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning och har getts ut av Kehitysvammaisten Palvelusäätiö. Arbetsboken innehåller både information om vad självbestämmande är och uppgifter som hjälper en att fundera på vad självbestämmande betyder i ens eget liv.

Den svenska versionen *Så här vill jag leva mitt liv - Information och uppgifter om självbestämmande för personer i behov av särskilt stöd* finns att ladda ner från FDUV:s webbplats på adressen fduv.fi/sjlvbastammande.

Biträdande JO: Specialcyklar kan vara medicinsk rehabilitering

Individuella behov ska styra, även en tandemcykel kan vara ett medicinskt hjälpmedel. Så kan biträdande justitieombudsman (JO) **Maija Sakslins** avgörande sammanfattas. Frågan gäller ett besvär som Kehitysvammaisten Tukiliitto lämnat in med anledning av social- och hälsovårdsministeriets anvisning om på vilka grunder hjälpmedel kan beviljas som medicinsk rehabilitering. Enligt Tukiliitto var anvisningen uppgjord så att vissa målgrupper, en viss ålders människor och till och med en viss typs hjälpmedel var uteslutna.

I sitt avgörande konstaterar biträdande JO att anvisningar som inte möjliggör beaktande av klientens individuella behov är lagstridiga och att ministeriet måste uppdatera anvisningen. Ministeriet klassificerade bland annat tandemcyklar som fritidshjälpmedel som inte kan beviljas som hjälpmedel för medicinsk rehabilitering, men detta anser alltså biträdande JO att är lagstridigt.

Biträdande JO konstaterar att personer med funktionsnedsättning kan uppnå mål som fastställts för medicinsk rehabilitering med en tandemcykel, något som erfarenheter från Tukiliittos Malike visar. Via Malike kan familjer hyra olika specialcyklar för kortvarigt behov, till exempel för en semesterresa eller för att testa före eventuellt anskaffningsbeslut.

Ministeriet uppdaterade sina anvisningar i augusti.

Foto: Ann-Britt Pada

Arbetsgrupp utreder psykiatriska tjänster

Det finns stora brister när det kommer till psykiatriska tjänster för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Sakkunskapen på området är splittrad och över lag är det svårt för målgruppen att få tjänster för psykisk ohälsa då en del betenden kan vara utmanade att särskilja från funktionsnedsättningen.

FDUV:s styrelse tillsatte 2019 en arbetsgrupp för att utreda vilka psykiatriska tjänster som finns för personer med intellektuell funktionsnedsätt-

ning i Svenskfinland och vad som borde utvecklas. Arbetsgruppen består av ledande psykolog **Anita Norrdahl** från Kårkulla samkommun, överläkare **Saskia Öhman** från Folkhälsan och FDUV:s styrelsemedlem **Kerstin Strengell**. Strengell fungerar som arbetsgruppens ordförande och som beredare och sekreterare fungerar sakkunnig i påverkansarbete **Annette Tallberg-Hahtela** från FDUV.

Arbetsgruppen ska presentera rekommendationer för fortsatta åtgärder i början av år 2021.

Ny personal på FDUV

Erika Backman jobbar sedan juni som koordinator för FDUV:s projekt Steget vidare - från arbetsverksamhet till arbete med lön. Hon är stationerad i Österbotten. Förutom Erika jobbar också **Melanie Shametaj** inom projektet.

- Vi jobbar för att personer med intellektuell funktionsnedsättning ska ha bättre möjligheter att hitta och få ett lönearbete, berättar Erika.

Inom projektet samarbetar man med olika aktörer för att höra erfarenheter och tankar om arbetsverksamhet. En viktig del är också att sprida information och öka kunskapen om stöd och olika arbetssätt för att nå en anställning.

- Det är spännande att få vara en del av FDUV:s verksamhet och jag ser framemot att få träffa människor i arbetet, både professionella och de som funderar över sin arbetssituation.

Läs mera om projektet på fduv.fi/stegetvidare.

På LL-Center jobbar i höst **Betty Marschan**, då **Solveig Arle** är tjänstledig. Betty jobbar som redaktör för LL-Bladet. Vidare har Lärum anställt **Nina Rosenblad** på deltid. Hon ansvarar till årets slut för att förevisa Lärums material till skolor och på evenemang i södra Finland.

Betty.

Foto: Sofia Jernström

Erika.

Foto: Ann-Britt Pada

Beställ vårt nyhetsbrev

FDUV har tagit i bruk ett nytt elektroniskt nyhetsbrev. I nyhetsbrevet berättar vi om aktuellt inom FDUV och funktionshinderområdet samt om kommande kurser och evenemang för familjer och professionella.

Du som tidigare fått månadsbrevet per e-post får automatiskt också nyhetsbrevet. Om du sedan i framtiden inte vill ha nyhetsbrevet går det lätt att avbeställa.

Även Lärum och LL-Centern har nya elektroniska nyhetsbrev. Alla nyhetsbrev kan beställas via fduv.fi/nyhetsbrev.

Tack till alla aktiva motionärer!

Nästan 70 personer deltog i vårens motionskampanj och lämnade in sin blankett. Tack till alla som deltog eller som hjälpt och stött någon att delta. Bland alla som lämnat in sin blankett har vilottat ut vinnare av priser, bland annat presentkort och FDUV-paraplyn. Vinnarna har meddelats personligen

Kurser och evenemang

SEPTEMBER–NOVEMBER I VASA/KORSHOLM

Känslor och relationer

Vi ordnar en kurs och en diskussionsgrupp om känslor och relationer med Kårkullas ledande psykolog **Anita Norrdahl**.

Kursen riktar sig till dig med lindrig intellektuell funktionsnedsättning. Under kurskvällen ska du alltså inte ha med dig dina föräldrar eller personal från ditt boende. Vi träffas följande måndagskvällar: 21.9, 19.10 och 2.11.

Diskussionsgruppen riktar sig till dig som är förälder eller närstående till en person med funktionsnedsättning. Diskussionsgruppen träffas följande tisdagskvällar: 22.9 och 20.10.

Kursen och diskussionsgruppen är avgiftsfria.

Mera information och anmälan senast 14.9: fduv.fi/kalender, annika.martin@fduv.fi, 040 567 92 57.

Foto: Pixabay

24.9 OCH 26.11 KL. 16–18

Webbinarier om tystnadsplikt

Vad betyder tystnadsplikt och sekretess? Vad får personalen säga och vad får personalen inte säga gällande vuxna och minderåriga barn med intellektuell funktionsnedsättning vid till exempel korttidsvårds- och boendeenheter? Varmt välkommen med på något av våra webinarier ”Den omtalade tystnadsplikten” där jurist **Johanna Lindholm** talar om tystnadsplikten ur ett juridiskt perspektiv. Webbinariet riktar sig både till anhöriga och professionella.

Mera information och anmälan till webinariet 24.9 senast 21.9: fduv.fi/kalender, annette.tallberg@fduv.fi. Anmälan till webinariet 26.11 öppnar inom kort.

2–4.10 I KARLEBY OCH 11–13.12 I HELSINGFORS

Veckoslutsläger för 12–18-åringar

Vi ordnar veckoslutsläger för ungdomar med funktionsnedsättning på Villa Elba i Karleby och på kulturcentret Sofia i Helsingfors. Lägren börjar fredag kväll och slutar söndag eftermiddag. Pris: 50 €. Begränsat antal platser.

Mera information om lägret i Karleby och anmälan senast 15.9: fduv.fi/kalender, pamela.dahlkvist@fduv.fi, 050 302 78 88.

Mera information om lägret i Helsingfors och anmälan: fduv.fi/kalender, filippa.sveholm@fduv.fi, 040 865 38 88.

24.10 KL. 10–15 PÅ DÖNSBY B&B I KARIS

Annorlunda barnbarn

Under dagen får du som är mor- eller farförälder till ett barn med funktionsnedsättning information, tips och vardagsverktyg för en glad samvaro med ditt barnbarn.

Du får också träffa andra mor- och farföräldrar med ”annorlunda barnbarn” och dela tankar, glädjemen, oro och utmaningar. En erfarenhetstalare berättar om hur hon upplevt det som mormor till ett barnbarn med särskilda behov.

Mera information och anmälan senast 3.10: henrika.mercadante@fduv.fi

7.11 KL.10–15 I PARGAS

Redskap för glädje och ro i vardagen

Familjer med barn med funktionsnedsättning eller särskilda behov i åldern 0-13 år - det här är dagen som kan lysa upp vintermörkret just för er! FDUV, Folkhälsan och DUV i Västra Åboland välkomnar hela familjen till en dag av gemenskap, glädje, ro och utbyte av erfarenheter. Dagen är avgiftsfri. Vi bjuder på morgonmål, lunch och eftermiddagskaffe/mellanmål.

Vi ordnar separat program för föräldrarna, för barnen med särskilda behov och för syskonen. Föräldrarnas program leds av **Petra Boman** och **Mira Öhman** under temat "Glädje i vardagen och här och nu" samt av **Nina Hongell-Ekholm** under temat "Ro, självmedkänsla och medveten närvaro". Barnen kan se framemot bland annat simning och pyssel.

De första 10 anmälda familjerna ryms med. Mera information och anmälan: fduv.fi/kalender, henrika.mercadante@fduv.fi, 040 127 17 12.

Foto: iStock

12.11 KL. 16.30–18.30 PÅ FDUV I HELSINGFOR

Temakväll Servicedjungeln för barnfamiljer

Under kvällen får ni information om kommunens stöd, Kårkullas tjänster och FPA:s förmåner till familjer med barn med funktionsnedsättning. Ni får också bekanta er med FDUV:s stöd till familjer, webbsajten Mer än ord och träffa familjestödjare som har erfarenhet av att ha en familjemedlem med särskilda behov.

Mera information och anmälan: fduv.fi/kalender, annette.tallberg@fduv.fi.

13.11 KL. 17–14.11 KL. 16 PÅ HOTELL NUUKSIO I ESBO

Familjekursen Tillsammans är vi starkare

En familjekurs för er som har ett barn eller en ungdom med en sällsynt intellektuell funktionsnedsättning. Även misstanke om en sällsynt diagnos räcker.

Kursen inleds fredag kväll med middag och fritt umgänge, till exempel simning med familjen eller promenad i nationalparksområdet. FDUV:s koordinatörer för familjearbete finns på plats för information och enskilda samtal vid behov.

På lördag har barnen lekfullt och anpassat program medan föräldrarna får ta del av föreläsningar med Maria Hintze från Folkhälsan och Kristina Franck från Harvinaiskeskus Norio. Under dagen finns också möjlighet att ha familjevisa samtal med Maria Hintze. Vi ordnar på lördag med hjälpledare för barnen, inklusive syskonen. Det går också bra att ta med barnets egen assistent enligt överenskommelse.

Mera information och ansökan senast 11.10: fduv.fi/kalender, camilla.forsell@fduv.fi eller 040 673 96 95.

Foto: iStock

Nya evenemang och uppdaterad information hittar du i vår webbkalender på fduv.fi/kalender. På webben informerar vi också om eventuella ändringar på grund av coronaviruset.

Sommarverksamhet i naturen

Det blev en annorlunda sommar i år.
På grund av coronaviruset kunde vi på FDUV inte ordna vanliga sommarläger.
I stället har vi ordnat dagsutflykter och mindre träffar.
Vi har också haft digitala träffar på nätet.

Temat för träffarna var natur.
Vi har varit mycket i naturen, använt naturmaterial och besökt natursköna platser.
Så trots coronaviruset blev det en rolig sommar för många.

Vi har talat med några deltagare och tagit foton från träffarna runt i Svenskfinland.

Utflykt till Fårholmen

Stefan Tuovinen och Karolina Karanen åkte tillsammans med sommarledarna till Fårholmen i Helsingfors.
De promenerade runt på området, lyssnade på naturljud och spelade naturbingo.
De åt också picknickmat i naturen och lyssnade på högläsning.

Vad tänker ni om att lägren inte kunde bli av som vanligt i sommar?

- Först funderade jag hur det blir när inga läger ordnas, men dagsutflykter var ett superbra alternativ, säger Stefan.

- Jag tänkte att då ska jag nog gå på läger sommaren 2021.
Jag ser fram emot det lägret, säger Karolina.

Vad har ni tyckt om det program som ni har fått göra i stället?

- Det har varit jättekiva träffar!
Vi har haft så tur med vädret, säger Stefan.
Förutom att besöka Fårholmen har han också varit till Sveaborg och Högholmen.

- Jag har deltagit bara på en träff hittills, men jag tycker om att promenera så att besöka Fårholmen har varit kul.
Jag ser framemot de andra träffarna, säger Karolina.
Senare i sommar besökte Karolina också Borgbacken och Sea Life.

Temat för träffarna är natur, brukar ni vistas i naturen?

- Jo, jag brukar vistas i naturen vid stugan.
Där har jag varit nästan hela sommaren.
Jag tycker om att promenera i naturen och att sitta ner och lyssna på naturen.
Och picknick ska man ha med sig! säger Stefan.
Han gillar också att simma, grilla och njuta av solnedgången.
- Man blir glad och det piggar upp att röra sig i naturen, säger Stefan.

- Om det är bra väder går jag på promenad till exempel till skogen.
Jag tycker om att lyssna på skogens ljud och att sitta på stenar.
Jag tycker om fåglar och fiskar.
Ibland rider jag, berättar Karolina.
- Det är bra med frisk luft, säger hon.

Stefan Tuovinen och Karolina Karanen trivs i naturen på Fårholmen tillsammans med Iina Levonen.

Oscar Kakko, Fanny Stenroos, Richard Blomqvist, Petra Pölönen, Selina Varrio och Iina Levonen på Café Gamla stan i Ekenäs.

Dagsutfärder i Ekenäs

Fanny Stenroos, Richard Blomqvist och Selina Varrio var med sommarledarna på flera dagsutfärder i Ekenäs.

De besökte bland annat Ramsholmens strand, spelade minigolf och lekte i Lejonparken.

Vad tänker ni om att lägren inte kunde bli av som vanligt i sommar?

- Tråkigt, säger Fanny med en suck.

- Jag tänkte att det är dåligt.

Jag har varit på många läger, berättar Selina. Hon har särskilt saknat besöket till Raseborgs sommar-teater.

Rickard hoppades på att det skulle erbjudas något annat i stället för läger. Och det gjorde det ju!

Vad tänker ni om det program som ni fått göra i stället?

- Det har varit bra, säger Fanny.

Richard tycker att det har varit roligt.

- Det har varit som på läger!

Selina har också tyckt om programmet. Hennes favoritgrej har varit att äta pizza.

Temat för träffarna är natur, brukar ni vistas i naturen?

- Jag brukar ta bilder i naturen och jag cyklar mycket i mina hemtrakter, berättar Richard.

- Jag brukar promenera och titta på fåglar och växter, säger Fanny.

- Jag tittar på blommor och plockar blommor. Jag brukar också gå på promenad med Mållgan, berättar Selina.

Mållgan är Selinas hundvalp.

- Man blir glad av att vara i naturen.

Intervjuerna är gjorda av sommarledarna Iina Levonen, Petra Pölönen och Oscar Kakko.

Texten är bearbetad till lättläst av Matilda Hemnell. Fotona från sommarverksamheten är tagna av Iina Levonen, Petra Pölönen, Clara Rutenberg, Roni Åbonde och Elsa Sandås.

Adam Åkers.

Ida Kinnunen och Aaron Gunell.

Elisabeth Lillsunde.

Clara Rutenberg, Maria Rinta-Rahko, Petra Pölonen, Oscar Kakko och Elmer Orlo.

Roni Åbonde, Wiljam Johansson och Adam Åkers.

Johan Silfver, Petra Pölonen, Oscar Kakko och Karolina Karanen.

Teresia Højjer och Mårten Englund.

Nea Mattans.

Johan Lustig och Iina Levonen.

Tanya Palmgren, Petra Pölonen, Ida Nummelin, Oscar Kakko och Ida-Lotta Knuuttilla.

Tove Sandås och Sanni Storgård.

Sofia Ala-Heikkilä, Iina Levonen och Maria Rinta-Rahko.

Kort om FDUV:s historia

Mikael Lindholm har skrivit en bok om FDUV:s historia.

Boken heter *FDUV - 60 år för demokrati, utveckling och humana värderingar*.

Den finns att läsa på webben på adressen fduv.fi/historia, men tyvärr är boken inte lättläst.

Här berättar vi kort om FDUV:s historia på lätt svenska.

Det började med Samariterstiftelsen

FDUV grundades 1971, men FDUV:s historia börjar redan tidigare.

Efter kriget på 1940-talet tänkte en del personer att det borde göras något för personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras familjer. På den här tiden fanns det ingen hjälp och inget stöd för de här familjerna.

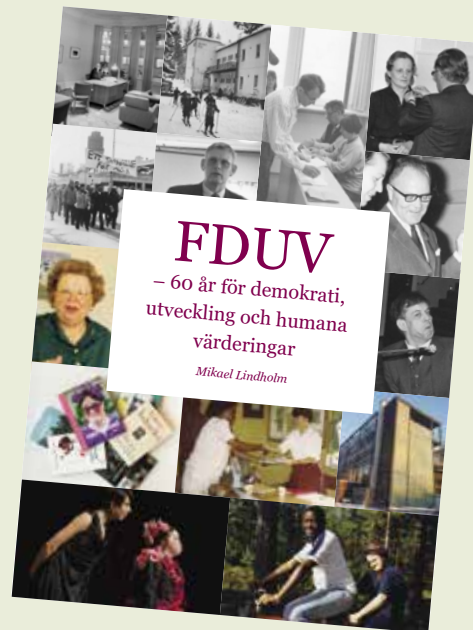
En av dem som ville se en förändring var **Sigfrid Törnqvist**. Tillsammans med några andra grundade han Samariterstiftelsen. Sigfrid Törnqvist var Samariterstiftelsens första ordförande.

Barnens By hjälpte familjerna

Samariterstiftelsen grundade Barnens By. Barnens By ordnade verksamhet för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Det här gjorde man för att hjälpa familjerna. I dag skulle man tycka att verksamheten var rätt dålig, men då var den modern.

År 1960 grundades Kårkulla. Nu behövdes inte längre Barnens By. Kårkulla skulle nämligen erbjuda alla svenskspråkiga personer med intellektuell funktionsnedsättning institutionsvård i Pargas.

I stället för Barnes By grundade man föreningen DUV.

DUV och föräldrakretsar

Mari-Ann Stormbom-Humalisto var DUV-föreningens första anställda. Hon reste runt i Svenskfinland och startade föräldrakretsar, alltså grupper för föräldrar till barn med funktionsnedsättning.

Nu började föräldrarna arbeta för att deras barn skulle ha det bra. De startade bland annat flera daghem för barn med intellektuell funktionsnedsättning. Det var något helt nytt att de som själva berördes började ha tankar och idéer om hur man skulle ordna stöd till personer med funktionsnedsättning.

Ett gemensamt förbund

Så småningom valde man att starta många lokala DUV-föreningar runtom i Svenskfinland. De här lokala DUV-föreningarna grundade sedan förbundet FDUV.

- FDUV har haft en viktig roll i att lyfta fram rättigheter för personer med intellektuell funktionsnedsättning, att de ska få vara med i samhället som alla andra och leva ett så vanligt liv som möjligt. Det säger **Mikael Lindholm**. Mikael Lindholm jobbade länge som verksamhetsledare för FDUV.

Mikael Lindholm har skrivit boken om FDUV:s historia. Här står han vid Tallbo daghem. Tidigare fanns här ett daghem för personer med intellektuell funktionsnedsättning. DUV startade många daghem.

En egen förening för de funktionsnedsatta

År 1996 fick personer med intellektuell funktionsnedsättning en egen förening. Då grundades Steg för Steg. Genom Steg för Steg kan personer med funktionsnedsättning lyfta fram frågor och åsikter som är viktiga för dem själva.

Text: Matilda Hemnell

Foto: Sofia Jernström

Tack till alla aktiva motionärer!

Nästan 70 personer deltog i FDUV:s motionskampanj under våren. Tack till alla som deltog! Bland alla som lämnat in sin motionsblankett har vilottat ut vinnare av priser, bland annat presentkort och FDUV-paraply. Vinnarna har meddelats personligen.

STEG FÖR STEG • STEGFÖRSTEG.FI

Nytt från Steg för Steg

Hoppas ni haft en bra sommar.
Efter coronavåren och sommarpausen har de lokala grupperna träffats igen. Vi hoppas att vi i höst kan ha verksamhet som vanligt.

Steg för Steg i Pargas deltog i kampanjen Vardagshjältar genom att plocka skräp.

Vardagshjältar

På våren startade vi kampanjen Vardagshjältar som tyvärr tog paus på grund av coronaviruset. Men nu ska vi fortsätta kampanjen igen!

Kampanjen handlar om välgörenhet och om att göra goda gärningar.

Alla kan göra goda gärningar. Det kan handla om att hjälpa sin granne, plocka skräp, ställa upp som barnvakt eller hjälpa till att samla pengar till Röda Korset.

Vi uppmanar alla våra medlemmar att delta i vår kampanj. Du kan delta antingen själv eller tillsammans med din lokala grupp. Skicka in ett foto eller skriv och berätta vad du har gjort för god gärning. Kampanjen pågår till den 20 oktober.

Du kan läsa mer om kampanjen och skicka in ditt bidrag på webben på www.stegforsteg.fi/vardagshjaltar Vi lottar ut priser bland alla som deltar.

Erfarenhetstalare live

Under coronatiden har vi börjat sända direkt på Facebook och på Youtube. I stället för Vårjippo sände vi en vårkonsert med artisten **Frida Andersson**. Konserten hade hundratals tittare och måste därför vara Steg för Stegs största evenemang någonsin.

Under våren hade vår erfarenhetstalare **John Pelkonen** en direktsändning på Facebook. Han berättade om hur hans vardag påverkats av coronaviruset och tittarna fick ställa frågor.

Vi kommer att fortsätta med direktsändningar då och då.

Vår ordförande **Jon Tallberg** har en sändning på Facebook den 10 september och vår erfarenhetstalare den 5 november.

Vi sänder direkt på Facebook, men sändningen kan ses i efterhand även på Youtube.

DUV I NYKARLEBY • NYKARLEBY.DUV.FI/

Hälsningar från Nykarleby

Torsdagen den 16 juli hade vi en välbesökt och uppskattad slutna Allsångspicknick med **Dennis Rönngård** på bakgården av vårt vackra Kuddnäs. Besökarna kunde önska allsånger och det fanns även färdigt planerade sånger. Dennis underhöll också med några välvalda sånger med tanke på åhörarskaran.

Sammanlagt var vi 57 personer, men på grund av coronaepidemin höll sig grupperna/boenden/familjerna till varandra på avstånd från de andra. Serveringen var fixad så att alla fick en sugrörsdricka och egen sockergris packad i papperspåse. Vädret hade vi också på vår sida denna vackra julidag. Alla var så nöjda med tillställningen så de önskade att det ska bli ett återkommande sommarevenemang.

Foto: Carina Lillqvist

Foto: Christina Sundqvist

Sommaridrotten på tisdagskvällar har också lockat många deltagare, men lite färre än tidigare år. Där har det också fungerat bra med grupperna och avstånden. Sommaridrotten avslutades enligt tradition med disco och medaljutdelning åt 17 deltagare.

Höstens verksamhet startar upp i liten skala i samarbete med Nykarleby församling.

- Solglimten samlingar 2.10, 30.10 och 27.11 på Nykarleby församlingshem kl. 18.30-20
- Julfest 12.12

Höstens planerade bowlingutfärd till Kronoby och Härmä simresa blir inte av på grund av nuvarande coronaläge, men vi hoppas att de kan bli av våren 2021.

DUV I VASANEJDEN • VASANEJDEN.DUV.FI

Hälsningar från Vasanejden

Eftersom begränsningarna på grund av coronaepidemin satte stopp för DUV:s traditionella sommarfest, erbjöds boenden i Vasanejden att ordna egna små utomhusfester där vi stod för trubaduren/musiken.

Vi sammanställde ett sånghäfte så att deltagarna kunde öva på allsångerna på förhand.

Musiker Tomas Fant underhöll publiken.

Musiker **Tomas Fant** skötte om musiken till allsång, dansen och allt vad festerna gjordes till. Trots att vädret inte alltid var det bästa blev det trevliga tillställningar.

Även anhöriga var inbjudna till festerna. Bilden är från festen utanför Lyran i Malax.

Bengt Söderman är en Tomas Fant fantast.

Foto: Kenneth Stén

DUV I MELLERSTA NYLAND • MELLERSTANYLAND.DUV.FI

Hälsningar från Mellersta Nyland

Vi har en annorlunda sommar bakom oss. I år blev det ingen båtfärd ut till Svartholmen och de traditionella besöken till Raseborgs och Lurens sommarteatrar uteblev också. Det som vi glädjande nog kunde arrangera var den omtyckta paddlingen! Under ledning av **Mauri Nyqvist** paddlade vi varje tisdag, torsdag och lördag från mitten av juli till mitten av augusti. Det var härligt att tyst glida fram i Esbo skärgård fina sommarkvällar!

Hösten är här och det betyder klubbstart. I skrivande stund har vi planerat ordna klubbar, teaterbesök och andra evenemang som tidigare höstar. Om dessa inte kan förverkligas på grund av coronapandemin kommer vi att arrangera utomhus- och digital verksamhet. Besök vår webbplats för senast nytt och kolla in den digitala verksamheten som gjordes under våren.

Foto: Muluken Cederborg

DUV I VÄSTNYLAND • VN.DUV.FI

Hälsningar från Västnyland

DUV i Västnylands sommar blev aktivare än planerat. Förutom den högt uppskattade kiosk bilen besöktes boendena också flera gånger utomhus av Tixstar-ledaren **Uffe Enberg** och skådespelaren **Sixten Lundberg**. Dessa sjöng och spexade så det stod härligt till. Flera DUV-ledare ordnade också lekar utomhus och gjorde promenader med många boare. I ett boende skötte DUV också om en tacka med två lamm, som vistades på boendets gård under några veckor.

Höstens program blir blygsamt och inga större program är inplanerade. DUV följer med Covid19-situationen och anpassar sitt program enligt Kårkullas restriktioner.

- Sport- och kaffeklubbarna ordnas på olika boenden.
- Bowlingen har paus.
- Musikgruppen Tixstar övar gruppvis olika måndagar.
- Sånggruppen Showstar övar vissa fredagar i Uncan
- Teater Magnitude övar också i olika grupper på torsdagar i Uncan. Höstens övningar hoppas vi resulterar i ett Hörspel. De resterande föreställningarna av Askungen hoppas vi kunna ordna under våren på Tryckeriteatern.

Se närmare information på vår webbplats!

Foto: Fredrica Degerth

DUV PÅ ÅLAND • DUV.AX

Hälsningar från Åland

Vårterminen avslutades plötsligt då världen drabbades av coronaviruset. Sommarens lägerverksamhet har ändå fungerat över förväntan. Tack till er alla i familjerna som följt alla uppmaningar till säkerhet för vår verksamhet. Tack även till vår fantastiskt duktiga lägerpersonal. Ni ser möjligheterna och inte begränsningarna!

Under vårmånaderna ordnade DUV arbete åt fem av våra hemmaboende medlemmar som annars arbetar inom integrerat arbete och som blev helt utan sysselsättning. Lägergårdarna städades upp både inom- och utomhus. Några av våra medlemmar fick vara med och sända ett musikönskeprogram i samarbete med SteelFM (bilden). Vi sände även direkt på nätet allsångscfé med Marita och Ålands första direktsända bingo.

Det har varit en utmanande men ändå utvecklande tid. Nu hoppas vi på en lugnare höst med "vanliga" aktiviteter. På grund av coronaviruset kommer många av aktiviteterna att vara mest utomhus. Kolla in vår webbplats för aktuell information!

Agnes Björklund, Magdalena Lindström och Ulrica Sund på SteelFM.

Foto: Susan Enberg

NOMINERA!

FDUV delar ut ett pris till en person eller aktör som genom sitt bemötande eller på annat sätt gjort en betydande insats för svenskspråkiga personer med intellektuell funktionsnedsättning i Finland. Vinnaren utses på kongressen i oktober.

Juryn som väljer en vinnare bland alla nominerade:

Foto: Karolina Isaksson

Diskrimineringsombudsman
Kristina Stenman

Foto: Sofia Jernström

FDUV:s ordförande
Mikaela Björklund

Foto: Sofia Jernström

Steg för Stegs ordförande
Jonne Tallberg

Nominera din kandidat
till Sigfrid Törnqvist-priset
senast 20.9 på fduv.fi/sigfridtornqvistpriset